

Citace záznamu

Eva Kalandřiková, Radnice (Pírkův dům) – Ivančice, Mázhaus, *Renesanční a manýristické štukatérství v Čechách a na Moravě* (online databáze), <https://stuky.upce.cz/node/600>, vyhledáno 26. 4. 2024.

Radnice (Pírkův dům) – Ivančice, Mázhaus

Číslo záznamu: 600

Bližší určení díla: Křížová klenba se štukovými žebry s kruhovými prstenci s rozetami na místě svorníků v mázhausu

Památkově chráněno, č. úskp: 41687/7-731

Umístění: Klenba dolní síně

Date: 1607–1611

Ivančice, radnice (Pírkův dům), mázhaus, detail klenebního pole
(Lucia Krajčířová, 2019)

Anotace

Pozdně renesanční přestavba dnešní ivančické radnice proběhla přibližně v letech 1607–1611 za Šimona Pírka, a to prací vlášských stavitelů a kameníků. Dispozice a zaklenutí dolní síně – mázhausu – jsou spolu s kamenickou výzdobou portálu a arkýře nejceněnějšími prvky stavby (Sedlák 1980, nestr.). Stav štukové výzdoby klenby mázhausu a původní barevný koncept nelze bez průzkumu blíže specifikovat. V literatuře se objevují i teze zpochybňující původnost štuků.

Abstract

The Town Hall in Ivančice, built in the late Renaissance period, was reconstructed around 1607–1611 (in the days of Šimon Pírek) by the hands of Italian architects and stonemasons. The layout and vaulting of the room downstairs (Maashaus) are the most valuable parts of the building, along with stone decoration of the portal and the oriel window (Sedlák 1980, not paged). Without further examination, the condition of the stucco decoration as well as the original colour concept cannot be specified. Some scholars have also disputed the originality of the stucco decoration.

Kraj	Okres	Obec	Katastr
Jihomoravský kraj	Brno-venkov (okres)	Ivančice	Ivančice
Ulice, čp. / č. o.		GPS	
Palackého náměstí 196/6		49.101574290785, 16.376178860664	

Technika štku	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
Modelovaný štuk		monochromie (stávající stav)	Původní stav s druhotnými zásahy

Uměleckohistorický popis

Dnešní ivančická radnice stojí snad na místě zeměpanského hradu; v 16. století vlastnil dům majetní měšťané (podrobněji Uhrová 1966, s. 260), z nichž pekař Wolf Griespek patrně započal přestavbu, v níž pokračoval v letech 1607–1611 ve spolupráci s vlášským stavitel Antoniem Valdim a sochařem Giorgiem Gialdim provazník Šimon Pírko, po roce 1609 ivančický purkmistr. Chybné označení „dům pánů z Lipé“ se vžilo ve vazbě na znaky ve vrcholu archivolty portálu a v supraportě sruženého okna nad ním. Byla to však pouhá loajalita stavebníka vůči vrchnosti, která se demonstrovala i ve výzdobě dalších městských fasád – v našem případě ještě v roce 1636 (letopecet na větrné růžici válcového nárožního arkýře se zkříženými ostrvemi pánů z Lipé, který bývá uváděn v souvislosti s další přestavbou domu), tj. dlouho poté, co v roce 1622 připadly Ivančice Lichtenštejnům. Byla-li dříve zásluha o stavbu připisována Pertoldu Bohobudu z Lipé a datována do let 1607/10–1620 (Lichtenštejnové ji pak měli získat s celým krumlovským panstvím jako konfiskát), došlo poté, co jej Olga Uhrová pramenným objevem spojila s měšťanem Pírkem, k zpřesnění na roky 1607–1611 (s jistotou však realizaci výzdoby rokem stavebníkovy smrti ohraničit nelze, neboť ze závěti víme, že Valdí měl část výplaty obdržet až poté, co dům dostavil). Tradované historie se drží i někteří autoři novější literatury, třebaže kromě poškozeného znaku na pravé straně portálu odkazuje na stavebníka, resp. na provaznický cech, jehož byl členem, i další, dobře dochovaný, na sloupu v dolní síni – mázhausu. Ta je oním sloupem a dvěma polosloupy v toskánském řádu rozdělena na dvouřadí zaklenuté křížovými klenbami s žebry ve formě „maltoých prutů“ (Samek 1994, s. 594) s perlou v vrcholu každého žebra, ta se sbíhají v centrech jednotlivých klenebních polí v prstencích s plastickými rozetami. Uhrová označila Pírkův dům za „vrchol stavební koncepce moravského předbělohorského měšťanstva“.

Historické zásahy / opravy

V publikaci o městě z roku 2000 (Schwendtová, s. 99) je původnost štukové výzdoby nepodloženě zpochybněna konstatováním, že „klenba síně byla až do poslední rekonstrukce domu (1953–1958) hřebínková“ a teprve poté „byla přizdobena dekoračními prvky a růžicemi“. Libor Vykoupil (2002, s. 200) uvádí, že „původní hřebínková klenba byla ve 20. stol. rekonstruována“.

Literatura

Alena Houšťová, Adolf B. Král, Olga Uhrová, *Ivančický abecedář. Průvodce Ivančicka*, Ivančice 1966.
 Augustin Kratochvíl, *Ivančice, býv. král. město na Moravě. Popis dějepisný, místopisný a statistický*, Ivančice 1906.
 Miroslava Nováková-Skalická, *Ivančice*, Brno 1972.
 Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska, svazek 1, A–I*, Praha 1994, s. 593–595.
 Jan Sedlák, *Ivančice*, Ivančice 1980.
 Andrea Schwendtová (ed.), *Ivančice*, Ivančice 2000.
 Olga Uhrová, Stavebník tzv. domu pánů z Lipého v Ivančicích, *Vlastivědný věstník moravský* XVIII, 1966, číslo 2, s. 258–262.
 Ivan Vávra, Minulostí Ivančic. VI. část, *Ivančický zpravodaj* XXV, červen 1996, s. 22–24.
 Libor Vykoupil, Ivančice za panství pánů z Lipé, in: Jiří Čejka, *Ivančice. Dějiny města*, Ivančice 2002, s. 175–235.

Prameny

SOKA Brno-venkov, fond Archiv města Ivančice, inv. č. 128 a 129 – Rychtářská registra města Ivančic 1586–1637 a 1608–1712, I. fol. 7v, 469, II. 527; inv. č. 130 – Sirotčí registra 1602–1628, fol. 188v a další, 436v; inv. č. 132 a 133 – Kniha smluv svatebních větších (1584–1677) a menších (1586–1602), fol. Z 4, 6, 322.

Autoři záznamu

Eva Kalandříková

Datum poslední změny

1.10.2022

Fotodokumentace současného stavu

Ivančice, radnice (Pírkův dům), hlavní, východní fasáda do náměstí s portálem a arkýřem (Lucia Krajčířová, 2019)

Ivančice, radnice (Pírkův dům), mázhaus, detail klenebního pole (Lucia Krajčířová, 2019)

Ivančice, radnice (Pírkův dům), mázhaus, luneta (Lucia Krajčířová, 2019)

Ivančice, radnice (Pírkův dům), mázhaus, dvoulodí (Lucia Krajčířová, 2019)

Ivančice, radnice (Pírkův dům), mázhaus, detail sloupu s provaznickým emblémem (Lucia Krajčířová, 2019)

Ivančice, radnice (Pírkův dům), mázhaus, detail svorníku – prstence s rozetou (Lucia Krajčířová, 2019)

Ivančice, radnice (Pírkův dům), mázhaus, klenební patka s čabrakou (Lucia Krajčířová, 2019)

Ivančice, radnice (Pírkův dům), mázhaus, detail klenebního pole (Lucia Krajčířová, 2019)

Ivančice, radnice (Pirkův dům), mázhaus, dvoulodí, pohled k portálu (Lucia Krajčírová, 2019)